

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

MESTNA OBČINA MARIBOR

Program sofinancirajo Ministrstvo za zdravje RS, FIHO in MOM.

Vsebina:

- [novice mreže NVO za zdravje in ostale novice](#)
- [zanimive novice s področja zdravja in okolja po svetu](#)
- [napovednik dogodkov na področju zdravja in okolja](#)
  - [razpisi na področju zdravja in okolja](#)

NOVICE MREŽE NVO ZA ZDRAVJE IN OSTALE NOVICE

• [Facebook kampanja "Opusti in zmagaj" 2019](#)

Od 30.9.2019 izvajamo facebook kampanjo za odvajanje od kajenja "Opusti in zmagaj". Projekt je namenjen odvajanju od kajenja za večjo zaključeno skupino udeležencev. Vsi udeleženci kampanje so na isti dan pričeli z vodenim opuščanjem kajenja. Kampanjo koordinira moderator. Strokovne nasvete nudi tudi specialist psihoterapevt. Skupini se lahko zainteresirani samo še danes pridružite preko naše facebook strani oziroma spletne obrazca, ki se nahaja [tukaj](#).

Vabljeni.

• [Spletni program izobraževanja za strokovnjake pri opuščanju kajenja - elearning-ensp.eu](#)

ENSP je oblikovala **program izobraževanja na spletu**, do katerega se lahko dostopa preko računalnika ali pametnega telefona. Spletni izobraževalni program ponuja evropskim zdravstvenim uslužbenecem najnovejše dokazano učinkovite prakse, s katerimi lahko svojim pacientom **pomagajo pri odvajanju od kajenja**. Zasnovan je tako, da zdravnikom zagotavlja strokovne nasvete, ki temeljijo na Smernicah za zdravljenje odvisnosti od tobaka. Te smernice vsebujejo več kot 80 poglavij za obravnavo in zdravljenje odvisnosti od tobaka. Eno teh priporočil navaja, da bi vsi zdravstveni strokovnjaki morali biti deležni usposabljanja na področju najnovejših, dokazano učinkovitih tehnik za opuščanje kajenja.

Spletni izobraževalni program je bil razvit s pomočjo strokovnjakov na terenu s tega področja. Zajema tudi video posnetke in možnost prenosa orodij za pomoč pri izvajanju intervencij za opuščanje. **Zajema 4 vsebinsko ločene module:**

- Modul 1: Odvisnost od nikotina – Zakaj ljudje kajijo?
- Modul 2: Kako pacientom pomagati opustiti kajenje.
- Modul 3: Vedenjsko svetovanje.
- Modul 4: Farmakoterapija.

Vsak modul je sestavljen iz kratkega povzetka praktičnih nasvetov, nasvetov za vključitev v program in dokazov o uspešnosti.

Ob uspešnem zaključku vseh modulov **se uporabnikom izda certifikat EACME** (European Accreditation Council for Continuing Medical Education) s podeljenima **2 ECMEC (European CME credits) kreditnima točkama**. Materiali za spletno učenje zajemajo vsa področja zdravljenja odvisnosti od tobaka. Glavni ključji do uspeha predstavljajo kombinacijo izobraževanja, vedenjske terapije in primerne rabe farmakoterapije.

Trenutno je program neplačljiv. V bodoče pa se namerava vspostaviti sistem plačevanja za dostop, zato pohitite in se čimprej prijavite.

Spletni izobraževalni program se nahaja na spletni povezavi: <http://elearning-ensp.eu/>

Pohitite in se prijavite.

[Nazaj na vrh](#)

ZANIMIVE NOVICE S PODROČJA ZDRAVJA IN OKOLJA PO SVETU

• [Čas za opustitev kajenja elektronske cigarete?](#)

Zdravstveni strokovnjaki v ZDA odsvetujejo uporabo elektronskih cigaret, ob tem pa raziskujejo vzroke težkega obolenja dihal, zaradi katerega je do sedaj umrlo osem oseb. Strokovnjaki poročajo, da je zaenkrat zbolelo 500 oseb v 38 zveznih državah. Prihaja do očitkov o nedovoljenem oglaševanju proizvajalcev elektronskih cigaret. Vladne službe predlagajo uvedbo prepoved prodaje večine arom za elektronske cigarete. V posameznih zveznih državah pa se pripravljajo dodatni ukrepi, da bi se z njimi omejili epidemijo kajenja elektronskih cigaret pri otrocih in mladih osebah.

V zdajnjem času je moč zaslediti plaz novic o kajenju elektronskih cigaret, pri tem pa se številni uporabniki sprašujejo, ali je prišel čas, da prenehajo kaditi elektronske cigarete?

Kako razširjeno je kajenje elektronskih cigaret?

Elektronske cigarete so se pojavile na tržišču pred približno desetletjem. Danes predstavljajo 2,6 milijard ameriških dolarjev vredno industrijo v ZDA. Prav tako se je v ZDA odprlo približno 20.000 prodajalnih elektronskih cigaret. Obstaja tudi rastoče tržišče z rezervoarji s tekočinami za elektronske cigarete. Anketa iz lanskega leta je pokazala, da je 10,8 milijona odraslih Američanov uporabljalo elektronske cigarete, od tega jih je več kot polovica kadila tudi klasične cigarete. Elektronske cigarete so postale še posebej priljubljene med najstniki. Nedokončni rezultati vsakoletne ankete Ameriškega Nacionalnega inštituta za raziskovanje zlorabe drog je pokazala, da je eden izmed starih 18-letnikov uporabljal elektronsko cigareto pretekli mesec, kar je visok porast v primerjavi s predhodnim letom. Mlade osebe so še posebej dovzetne, da postanejo zasvojene z nikotinom in zanj obstaja tudi večja verjetnost, da bodo kasneje kadili klasične cigarete.

Je kajenje elektronskih cigaret bolj varno kakor kajenje klasičnih cigaret?

Nekaj časa je veljalo prepričanje, da so elektronske cigarete bolj varne od klasičnih cigaret oziroma manj škodljiva alternativa za kadilce, ker ne proizvajajo dima in katrana. A vrsta nepojasnjenih obolenj je sedaj postavila domnevno manjšo škodljivost elektronskih cigaret pod vprašaj. Ker je veliko oseb zbolelo, medtem ko so s pomočjo elektronske cigarete kadili mešanico s THC, oblasti sedaj preiskujejo kaj vse vsebujejo rezervoarji s tekočino za kajenje elektronskih cigaret na črnem trgu.

Dr. Albert Rizzo, strokovni sodelavec za zdravje Ameriškega združenja za bolezni pljuč je spomnil, da je združenje od vsega začetka ljudem odsvetovalo uporabo elektronskih cigaret. Dr. Rizzo nasprotuje domnevi, da so elektronske cigarete bolj varna alternativa kajenju klasičnih cigaret in ob enem opozarja na pomanjkanje informacij o vsebnosti kemikalij in raziskav o učinkih kajenja elektronskih cigaret.

»Trditev, da je nekaj bolj varno od izdelka kot so cigarete, ki, zaradi s tobakom povezanih bolezni, ubijejo sedem milijonov ljudi na svetu in pol milijona ljudi v tej državi vsako leto, nima teže,« je povedal dr. Rizzo. »Nimamo nikakršnih dokazov o varnosti izdelkov. Za takšno trditev ne obstaja znanstvena podlaga,« je še dodal.

Zasvojena nova generacija mladih

Porast kajenja elektronskih cigaret sledi dvema desetletjema uspehov pri zmanjševanju stopnje kajenja v ZDA. Zdravstveni strokovnjaki so zaskrbljeni, da bo kajenje elektronskih cigaret izničilo dosežene napredke na tem področju. Večina tekočin elektronskih cigaret vsebujejo nikotin, ki proizvaja veliko stopnjo zasvojenosti v možganih, še posebej pri mladih osebah v razvoju (človeški možgani se razvijajo približno do dopolnjenega 25. leta). Nikotin lahko povzroči spremembe v predelih možganov, ki skrbijo za spomin, pozornost in učenje.

Kajenje nepolnoletnih oseb je prav tako prepovedano z zakonom. Med drugim se povečuje število zveznih držav ZDA, ki zvišujejo minimalno starost pri kateri je dovoljeno kaditi na 21 let. Če najstniki uporabljajo elektronsko cigareto, je prav tako večja verjetnost, da bodo v prihodnosti kadili klasične cigarete. Dr. Rizzo opozarja, da je velika večina današnjih kadilcev, postala zasvojenih pred dopolnjenim 18. letom starosti.

Nekatere osebe se niti ne zavedajo kakšno količino nikotina absorbirajo s kajenjem. Tipičen rezervoar tekočine za polnjene elektronske cigarete proizvajalca Juul lahko vsebuje toliko nikotina kot zavojček klasičnih cigaret in naj bi zadostoval za 200 vdihov.

»Soočamo se s povsem novo generacijo mladih oseb na osnovnih in srednjih šola, ki so zasvojene z nikotinom,« je povedal dr. Rizzo. »Točnih tveganj za zdravje posameznika, ki jih povzročajo elektronske cigarete pa ne poznamo.« je še dodal.

Kaj pa THC?

Medtem ko večina oseb uporablja elektronske cigarete za vdihavanje nikotina, jih nekateri posamezniki uporabljajo za vdihavanje THC (tetrahidrokanabinol) – psihoaktivno sestavino, ki jo najdemo v marihuani. Veliko oseb z nedavno odkritimi obolenjem dihal je takih, ki so s pomočjo elektronske cigarete kadili THC.

Ameriška Agencija za hrano in zdravila (FDA) poroča, da je znaten del vzorcev tekočine za kajenje elektronskih cigaret vsebovalo spojino vitamin E acetat, katero bodo vzeli pod drobnogled in njene učinke temeljito preučili. Agencija opozarja kadilce naj se izogibajo kajenju THC.

Čeprav je večina obolelih poročala o kajenju THC, so zboleli tudi kadilci, ki so kadili samo nikotin. Obstaja tudi sum, da nekateri mladi niso bili povsem iskreni, ko so poročali o svojih kadilskih navadah.

Zdravniki in strokovnjaki za javno zdravje svarijo ljudi naj ne kadijo elektronskih cigaret.

Zdravniki Ameriškega Centra za nadzor in preprečevanje bolezni (CDC) ljudem svetujejo naj ne kadijo elektronskih cigaret dokler agencija temeljito ne preuči obolenje in vzroke zanj. Še posebej so poudarili, da nosečnice in nekadilci naj sploh ne začnejo kaditi elektronsko cigareto. Osebam, ki že kadijo elektronske cigarete, pa svetujejo naj preverijo, če kažejo znake pljučne bolezni kot so kašelj in bolečine v prsnem košu.

V medicinskem žurnalu New England Journal of Medicine [je objavljen uvodnik](#) dr. Davida C. Cristianija z Oddelka za zdravje okolja Ameriške univerze Harvard T.H. Chan Šole javnega zdravja v katerem poziva kolege naj pacientom odsvetujejo kajenje elektronskih cigaret in poudarjajo, da naj nekadilci nikar ne začno kaditi elektronske cigarete.

Dr. Ned Sharpless, začasni komisar Agencije za hrano in zdravila, je povedal, da mu polemika okrog elektronskih cigaret krati spanec. Agencija je pridobila pooblastila reguliranja elektronskih in povezanih izdelkov za kajenje leta 2016 in so še vedno v fazi izvajanja raziskav o učinkih in priprave predpisov.

Dr. Sharpless je v tiskovni izjavi izpostavil paradoks elektronskih cigaret – proizvajalci bi jih želeli oglaševati kot pripomoček za kadilce klasičnih cigaret, s katerim bi le-ti opustili kajenje, pri tem pa so zasvojili novo generacijo mladih, ki bodo zelo verjetno kasneje prešli na klasične tobakne cigarete, da zadovoljijo svojo potrebo po nikotinu.

Objavljeno dne 15.9.2019 na [nytimes.com](#)

Preberite si tudi sporočilo Nacionalnega inštituta za javno zdravje (NIJZ) objavljeno dne 27.8.2019 na njihovi spletni strani oziroma [tukaj](#).

[Nazaj na vrh](#)

NAPOVEDNIK DOGODKOV S PODROČJA ZDRAVJA IN OKOLJA

• [RightToKnow - mednarodna konferenca o označevanju alkoholnih pijač, 10.10.2020, Helsinki, Finska](#)

Mednarodna konferenca o označevanju alkoholnih pijač bo soočila strokovnjake iz politike in industrije z deležniki iz javnozdravstvenih institucij, da bi razpravljali o označevanju alkoholnih pijač. Konferenca želi spodbuditi Evropsko komisijo in Evropski parlament, naj alkoholne pijače uskladijo z drugimi živilskimi izdelki z uvedbo zakonodaje o deklaraciji obveznih sestavin ali prehranskih informacij o alkoholnih pijačah.

Vabljeni.

• [Svetovni Vrh voditeljev boja proti raku 2019, 15.-17.10.2019, Nur-Sultan, Kazahstan](#)

Vrh bo gostil Kazahstanski onkološki in radiološki inštitut. Vrha se bo udeležilo približno 350 različnih vplivnežev na področju javnega zdravja. Dogodek je zaprte narave namenjen članicam Mednarodnega združenja za nadzor nad rakom (UICC).

Vabljeni.

• [3. evropska konferenca o zasvojenosti in odvisnosti, 23.-25.10.2019, Lisbona, Portugalska](#)

Multidisciplinarna konferenca je namenjena za vzpostavitev foruma za znanstvenike in raziskovalce za izmenjevanje izkušenj in znanja na področju odvisnosti in zasvojenosti. Vse informacije o oddaji prispevkov in prijavi se nahajajo na [spletni strani dogodka](#).

Vljudo vabljeni.

• [Svitov dan 2019 - Strokovno srečanje programa Svit, 11.12.2019, Ljubljana, Slovenija](#)

Nacionalni inštitut za javno zdravje 11. decembra 2019 šesto leto zapored organizira strokovno srečanje Programa Svit. Svitov dan 2019 bo potekal v prostorih Domus Medica v Ljubljani. Na letošnjem strokovnem srečanju bodo izpostavili uvedbo sedacije ob kolonoskopiji v Programu Svit in prve izkušnje, predstavili bodo podatke o incidenci in preživetju za rakom debelega črevesa in danke v Sloveniji ter nekaj besed posvetili spremembam pri izvajanju Programa Svit v zdravstvenovzgojnih centrih in centrih za krepitev zdravja.

V drugem delu bodo posebno pozornost namenili komunikaciji. Govor bo o pristopih za motivacijo neodvisnikov v presejalni program, osnovah komuniciranja z mediji ter načinom spoprijemanja z vsakdanjimi konflikti v zdravstvenem okolju.

Srečanje je namenjeno vsem vključenim v izvajanje Programa Svit, podpornikom programa in širši strokovni javnosti. Udeležba na srečanju je brezplačna.

Prijavite se lahko [tukaj](#). Osnutek programa pa se nahaja [tukaj](#).

• [6. Svetovna konferenca o alkoholni politiki \(GAPC 2020\), 9.-11.3.2020, Dublin, Irsko](#)

Globalno zaveznitvo za alkoholno politiko (GAPA - The Global Alcohol Policy Alliance) je mreža nepridobitnih organizacij in ljudi, ki delajo v javnih zdravstvenih institucijah in izmenjujejo informacije o alkoholu in zagovarjajo alkoholne politike, utemeljene na dokazih, brez vmešavanja komercialnih interesov. Misija GAPA je "zmanjšati škodo zaradi uživanja alkohola po vsem svetu s spodbujanjem znanstveno utemeljenih politik, neodvisnih od komercialnih interesov". Konferenca na Irskem bo imela temo: "Alkohol, pravičnost in globalno zdravje: korist nadzora nad alkoholom za trajnostni razvoj za vse." Srečanje ohranja tradicijo zagovornišva, skupnega premagovanja uveljavljenih interesov proizvajalcev alkoholnih pijač pri razvoju alkoholne politike in krepitev mednarodnega sodelovanja pri odpravljanju škode, ki jo povzroča alkohol.

Vabljeni.

[Nazaj na vrh](#)

RAZPISI S PODROČJA ZDRAVJA IN OKOLJA

• [ACTION: Razpis za sofinanciranje znanstvenih projektov na področju boja proti katerikoli obliki onesnaževanja](#)

V okviru projekta ACTION (Participatory science toolkit against pollution), financiranega iz programa Obzorje 2020, je objavljen prvi od dveh razpisov za sofinanciranje znanstvenih projektov na področju boja proti kateri koli obliki onesnaževanja v Evropi in po svetu. Izbrani prijavitelji bodo pridobili sredstva v višini 20.000 EUR za izvedbo šestmesečnega pilotnega raziskovalnega projekta ob podpori ekipe ACTION. Gre za prvega od dveh razpisov ACTION projekta, drugi bo objavljen leta 2020.

Upravičeni prijavitelji

Na razpis se lahko prijavijo pravne osebe (samostojno ali v konzorciju) iz držav upravičenk v okviru programa Obzorje 2020. Glede drugih pogojev glej razpisno dokumentacijo.

Razpisuje: Konzorcij projekta ACTION

Vrednost razpisa: 200.000,00 EUR

Podrobne informacije in kriterije razpisa najdete [tukaj](#).

Rok prijave: 31. 10. 2019

• [Javni razpis za sofinanciranje preventivnih programov na področju preprečevanja različnih vrst zasvojenosti v Mestni občini Ljubljana za leto 2020](#)

Predmet javnega razpisa je sofinanciranje programov na področju preprečevanja različnih vrst zasvojenosti, ki so v svojih temeljih naravnani h krepitvi varovalnih dejavnikov naproti dejavnikom tveganja in nezdravim oblikam vedenja za otroke in mladostnike, njihove starše, stare starše, rejnike, skrbnike, vzgojitelje in učitelje na območju MOL.

Razpisani programi so navedeni v okviru naslednjih sklopov:

1. Preventivni programi za otroke in mladostnike, ki se izvajajo v javnih zavodih ali izven njih.
2. Preventivni programi za otroke in mladostnike s težavami psihosocialnega prilagajanja in/ali s težavami v odnosu do psihoaktivnih snovi ter drugih oblik zasvojenosti, ki se izvajajo v javnih zavodih ali izven njih.
3. Preventivni programi izobraževanja in usposabljanja pedagoških in drugih delavcev, ki so namenjeni celotnim kolektivom, vodstvu kolektivov ali posameznim pedagoškim in drugim delavcem iz različnih kolektivov in se izvajajo v javnih zavodih ali izven njih.
4. Preventivni programi izobraževanja in usposabljanja staršev in/ali družin otrok in mladostnikov, ki se izvajajo v javnih zavodih ali izven njih.
5. Preventivni programi izobraževanja in usposabljanja staršev in družin otrok in mladostnikov s težavami psihosocialnega prilagajanja in/ali s težavami v odnosu do psihoaktivnih snovi, ki se izvajajo v javnih zavodih ali izven njih.
6. Preventivni programi medgeneracijskega povezovanja za otroke in mladostnike, njihove starše, stare starše, rejnike, skrbnike in njihove vzgojitelje/učitelje, ki se izvajajo v javnih zavodih ali izven njih.

Upravičeni prijavitelji

Na razpis se lahko prijavijo pravne osebe, ki so ustanovljene na podlagi enega od naslednjih zakonov in so skladno s svojimi ustanovitvenimi akti registrirane za opravljanje dejavnosti, ki se nanašajo na razpisano področje sofinanciranja:

- Zakon o nevladnih organizacijah (Uradni list RS, št. 21/18),
- Zakon o društvih (Uradni list RS, št. 64/11 – uradno prečiščeno besedilo in 21/18 – ZNORG),
- Zakon o ustanovah (Uradni list RS, št. 70/05 – uradno prečiščeno besedilo in 91/05 – popr.),
- Zakon o zavodih (Uradni list RS, št. 12/91, 8/96, 36/00 – ZPDZC in 127/06 – ZJZP).

Vlagatelj je pravna oseba, ki ima sedež na območju MOL in deluje na območju MOL. Glede drugih pogojev glej razpisno dokumentacijo.

Razpisuje: Mestna občina Ljubljana

Vrednost razpisa: 198.700,00 EUR

Podrobne informacije najdete [tukaj](#).

Rok prijave: 24. 10. 2019

• [OBZORJE 2020: Razvoj rešitev umetne inteligence za preprečevanje in zdravljenje raka](#)

V okviru prednostne naloge »družbeni izzivi – zdravje, demografske spremembe in blaginja prebivalstva« programa za raziskave in inovacije Obzorje 2020 je objavljen javni razpis za sofinanciranje projektov na področju zaupanja vrednih digitalnih rešitev in spletne varnosti in zdravstvu in zdravstveni oskrbi, pri čemer se ta razpis nanaša na razvoj rešitev umetne inteligence za preprečevanje in zdravljenje raka.

Upravičeni prijavitelji

Do finančnih sredstev v okviru programa Obzorje 2020 so upravičeni:

- vsak pravni subjekt s sedežem v državi članici ali pridružen državi ali ustanovljen v skladu s pravom Unije;
- vsaka mednarodna evropska interesna organizacija;
- vsak pravni subjekt s sedežem v tretji državi, ki je navedena v delovnem programu. Specifični pogoji sodelovanja za ta razpis so opredeljeni v razpisni dokumentaciji.

Razpisuje: Evropska komisija

Vrednost razpisa: 35.000.000,00 EUR.

Podrobne informacije in kriterije razpisa najdete [tukaj](#).

Rok prijave: 13.11.2019

• [Razpis EU za zbiranje projektnih predlogov v okviru Evropske solidarnostne enote za leto 2019](#)

Evropska komisija je objavila razpis za zbiranje projektnih predlogov v okviru evropske solidarnostne enote za leto 2019.

Ta razpis za zbiranje predlogov zajema naslednje ukrepe evropske solidarnostne enote:

- prostovoljski projekti (roki prijave: 5. februar 2019, 30. april 2019, 1. oktober 2019)
- prostovoljska partnerstva (posebni sporazumi za leto 2019 na podlagi okvirnega sporazuma o partnerstvu 2018–2020) (rok prijave: 20. april 2019)
- prostovoljske skupine na prednostnih področjih (rok prijave: 28. september 2019)
- pripravništva in zaposlitve (roki prijave: 5. februar 2019, 30. april 2019, 1. oktober 2019)
- solidarnostni projekti (roki prijave: 5. februar 2019, 30. april 2019, 1. oktober 2019)

Upravičeni prijavitelji

Za financiranje v okviru evropske solidarnostne enote se lahko prijavi kateri koli javni ali zasebni subjekt. Poleg tega se za financiranje za solidarnostne projekte lahko prijavi skupine mladih, ki so registrirani na portalu evropske solidarnostne enote. V evropski solidarnostni enoti lahko sodelujejo naslednje države: 28 držav članic Evropske unije lahko v celoti sodeluje v vseh ukrepih evropske solidarnostne enote. V določenih ukrepih evropske solidarnostne enote pa lahko sodelujejo tudi organizacije iz: držav Efte/EGP: Islandije, Lihtenštajna in Norveške, držav kandidatka za vstop v EU: Turčije, Srbije in Severne Makedonije, partnerskih držav.

Za podrobnosti o načinih sodelovanja [glej vodnik](#) po evropski solidarnostni enoti 2019 (European Solidarity Corps Guide).

Razpisuje: Evropska komisija

Vrednost razpisa: 96,3 milijona EUR

Podrobne informacije in kriterije razpisa najdete [tukaj](#).

[Nazaj na vrh](#)

SLOVENSKA ZVEZA ZA JAVNO ZDRAVJE, OKOLJE IN TOBAČNO KONTROLO
Partizanska cesta 12, 2000 Maribor
TEL: +386 5 917 80 76
GSM: +386 51 317 113

Od prejemanja e-novic se lahko odjavite [tukaj](#).
Lahko pa nam pišete na elektronski naslov info@zaditaj.net

